

Regional utredningsplan för vattentjänsterna i Nyland/utlåtande till NTM-centralen i Nyland

Miljöhälsosektionen 17.10.2024
2511/11.05.02.08/2024

Beredning och tilläggsuppgifter:
hälsoskyddsplanerare Hanna Sivén
fornamn.efternamn@borga.fi

Enheten för vattentjänster vid NTM-centralen i Nyland begär miljöhälsovården i Borgå om utlåtande om den regionala utredningsplanen för vattentjänsterna i Nyland. Vi ber er lämna in utlåtandena skriftligen senast 31.10.2024 till registratörskontoret vid NTM-centralen i Södra Savolax:
kirjaamo.etela-savo@ely-keskus.fi

I den regionala utredningsplanen för vattentjänsterna i Nyland granskas behoven av vattenförsörjning, vattenbehandling och vattendistribution samt ledning och behandling av avloppsvatten inom hela Nylands område och presenteras lösningar för att trygga funktionerna i fråga och stärka funktionssäkerheten i framtiden.

Syftet med arbetet är även att identifiera möjligheter att främja samarbetet mellan vattentjänstleverantörerna och att utveckla anläggningsstrukturen för att trygga en hållbar vattenförsörjning. Syftet med den nationella vattentjänstreformen är att söka lösningar för att förnya vattentjänsterna i Finland och förutse förändringar i verksamhetsmiljön. Målet är att säkerställa en trygg och högklassig vattentjänst för vattentjänstverkens kunder.

Som stöd för den nationella vattentjänstreformen har det utarbetats vattentjänststrategier för östra, södra och västra Finland fram till 2050. Utifrån vattentjänststrategin i östra, södra och västra Finland har det utarbetats en åtgärdsplan för vattentjänsterna i Nyland för åren 2022–2025. Åtgärdsteman enligt åtgärdsplanen för Nylandsregionen är:

1. Utvecklande av funktionssäkerhet
2. Fördjupning av samarbets- och organisationsmodeller
3. Utveckling av fortbildning och stärkande av informationsbaserat ledarskap
4. Förbättra kunnandet och praxisen i fråga om investeringsplanering samt utveckla ägarstyrningen

I åtgärdstemat för fördjupning av samarbets- och organisationsmodeller enligt Nylands åtgärdsplan presenteras en åtgärd, som är utarbetande av en regional utredningsplan för vattentjänsterna i Nyland. Målet med utredningsplanen är att bereda Nylands vattentjänstaktörers gemensamma långsiktiga tekniska behovsplan för det växande Nyland. I planen beaktas olika utgångspunkter för varje aktör.

Den regionala utredningsplanen för vattentjänsterna i Nyland är en fortsättning på den utredning om vattentjänsternas nuläge och utvecklingsbehov i Nyland som utarbetades 2023. Utredningen om nuläget fungerar som bakgrundsmaterial till utredningsplanen. I början av den regionala utredningsplanen för vattentjänsterna i Nyland uppdateras nuläget och utvecklingsbehoven för vattentjänsterna i Nyland, vilka presenterats i utredningsarbetet, och avloppsvattenprognoserna preciseras fram till 2050.

Planeringsalternativen för vattenförsörjningen säkerställer kommunernas vattenförsörjning och kan i regel genomföras oberoende av varandra. Tyngdpunkten i planeringsalternativen för området ligger på att öka säkerheten i vattenförsörjningen genom förbindelseledningar och genom att utveckla vattentäkten.

De utvecklingsprojekt som valts ut för den regionala översiktsplanen för vattentjänsterna baserar sig på de planeringsalternativ för vattenförsörjning och -distribution som presenterats tidigare och på en jämförelse av alternativen. Kommunernas och aktörernas vattenförsörjning inom planeringsområdet kommer även i fortsättningen att basera sig på flera råvattenkällor: grundvatten, konstgjort grundvatten och ytvatten. Planeringsalternativen för vattenförsörjningen säkerställer kommunernas vattenförsörjning och kan i regel genomföras oberoende av varandra. Tyngdpunkten i planeringsalternativen för området ligger på att öka säkerheten i vattenförsörjningen genom förbindelseledningar och genom att utveckla vattentäkten. Den valda planlösningen består av en kombination av flera alternativ.

Planeringsalternativen 0 består av projekt som hänför sig till vattenförsörjning och -distribution, och som säkerställer vattenförsörjningen och ett eventuellt behov av extra vatten år 2050. Vid behov kommer man att bygga nya vattentäkter eller -behandlingsanläggningar för att täcka vattenbehovet även i framtiden (Askola, Borgå). Investeringarna är störst i detta planeringsalternativ och med dessa planeringsalternativ säkerställer man funktionssäkerheten och tillräckligheten av vatten i framtiden. Projekten i planeringsalternativen 0 genomförs för alla kommuners och aktörers del.

Utöver det som anförs ovan betonas i planlösningen vattentjänstverkens och vattendistributionens funktionssäkerhet samt möjligheten att utveckla vattentjänstsamarbetet.

När det gäller KUVESI baserar sig planlösningen på byggandet av förbindelseledningar i HRM:s nätverk. Det är dyrare att bygga egna ytvattenverk och råvattenkällan förblir densamma i alternativen för att bygga både egna ytvattenverk och förbindelsevattenledningar. För Borgå är utvecklingsprojekten dock aktuella först efter år 2050, varvid planeringsalternativen och kostnaderna för dem bör granskas på nytt senare.

Vattentjänstverk som har små resurser har identifierats som en svaghet inom Finlands vattentjänstsektor. Antalet sådana

vattentjänstverk är stort. Utredningen om vattentjänsternas organisering (2023) granskar verksamhetsförutsättningarna för vattentjänstverk av olika storlek. I utredningen granskas tre olika anläggningskategorier. Anläggningskategorin bestäms enligt befolkningsunderlaget enligt följande: 10 000, 50 000 och 100 000 invånare. På basis av resultaten har ett vattentjänstverk med ett befolkningsunderlag på färre än 50 000 invånare ansetts vara en rekommenderad storleksklass. Ju större vattentjänstverket är, desto bättre kan man säkerställa bättre personalresurser och beredskap samt producera vattentjänster. I Nyland finns det åtta kommunala vattentjänstverk med färre än 10 000 invånare, av vilka fyra finns i Östra Nyland:

- Askola kommuns vattentjänstverk
- Lappträsk kommuns vattentjänstverk
- Mörskom kommuns vattentjänstverk
- Borgnäs kommuns vattentjänstverk

Dessutom finns det ett stort antal vattenandelslag vars befolkningsunderlag är färre än 1 500 invånare. Det största andelslaget har 1 500 invånare som anslutit sig till anläggningen. Hälften av andelslagen har färre än 100 invånare som anslutit sig till anläggningen.

Utvecklingsbehov

Det är viktigt att trygga vattentjänstverkens verksamhet i framtiden. Små anläggningars resurser är ofta begränsade och beredskapssystemen saknas. Utifrån enkäten utreddes de kommunala vattentjänstverkens åsikter om tryggheten av vattentjänstverkens resurser i framtiden år 2050. Enligt svaren anser största delen av vattentjänstaktörerna i området att ett avtalsenligt samarbete mellan vattentjänstverken är ett alternativ. Åtta vattentjänstaktörer meddelade att en sammanslagning av vattentjänstverken till större enheter och sju vattentjänstverk meddelade att en förändring av vattentjänstverkets organisationsform är ett alternativ för att trygga resurserna.

Utvecklingsalternativ

För att säkerställa en trygg och driftsäker vattentjänst presenteras nedan eventuella alternativ om vattentjänstverkens organiserings- och samarbetsmöjligheter som senare kommer att granskas närmare. Organisationernas utvecklingsalternativ baserar sig på de alternativ för vattenförsörjning och -ledning samt för utveckling av avloppsvattenbehandlingen som presenterats i utredningsplanen. I alternativen har beaktats de diskussioner som förts i verkstäderna med de kommunala vattentjänstverken samt resultaten av enkäten. Alternativen presenteras för både kommunala vattentjänstverk och vattenandelslag.

Vattenförsörjning och vattendistribution

Planeringsalternativen för vattenförsörjningen säkerställer kommunernas vattenförsörjning och kan i regel genomföras oberoende av varandra. Tyngdpunkten i planeringsalternativen för området ligger på att öka säkerheten i vattenförsörjningen genom förbindelseledningar och genom att utveckla vattentäkten.

Planeringsalternativen 0 består av projekt som hänför sig till vattenförsörjning och -distribution, och som säkerställer vattenförsörjningen och ett eventuellt behov av extra vatten år 2050. Dessutom saneras nätverken i alla vattentjänstverk för att driftsäkerheten ska förbättras och mängden spillvatten minskar.

Askola

Askola vattenverk producerar hushållsvatten från grundvatten vid fyra vattentäkter (Vahijärvi, Kyrkby, Multämäki, Juornaankylä). I nuläget upphandlas 40 % av hushållsvattnet av Borgå vatten. I framtiden har Askolan vattenverk behov av att öka vattentäktskapaciteten för att täcka behovet av hushållsvatten i verksamhetsområdet.

VE0: Utveckling av vattentagning

För att säkerställa vattenförsörjningen byggs en ny vattentäkt och saneras två nuvarande vattentäkter (Vahijärvi och Multämäki). Den nya vattentäktens kapacitet bedöms preliminärt vara 200 m³/d.

VE1: Samarbete med Borgå vatten

För att säkerställa vattenförsörjningen utvecklas samarbetet med Borgå vatten så att det hushållsvatten som behövs inom verksamhetsområdet för hela Askolas vattenverk köps av Borgå vatten.

Lapträsk

Lapträsk vattenverk producerar hushållsvatten av grundvatten med två vattentäkter (Borgå och Pockar). Dessutom har vattenverket en reservvattentäkt för exceptionella situationer (Kyrkbyn). I nuläget upphandlas 40 % av hushållsvattnet av Lovisanejdens Vatten Ab. I framtiden är vattentäktskapaciteten vid Lapträsk vattenverk tillräcklig för att täcka behovet av hushållsvatten i verksamhetsområdet.

VE0: Utveckling av vattentagning

För att säkerställa vattenförsörjningen saneras de nuvarande vattentäkterna.

Lovisa

Lovisa vattenverk producerar hushållsvatten av grundvatten vid fem vattentäkter. Lovisa vattenverk har sammanlagt 12 vattentäkter. I nuläget upphandlas 65 % av hushållsvattnet av Lovisanejdens Vatten Ab. I framtiden är vattentäktskapaciteten vid Lovisa vattenverk tillräcklig för att täcka behovet av hushållsvatten i verksamhetsområdet.

VE0: Utveckling av vattentagning

För att säkerställa vattenförsörjningen saneras de nuvarande vattentäkterna. I nuläget säljer Lovisa vattenverk hushållsvatten till flera vattenandelslag. I framtiden överlåter andelslagen anläggningarna och nätverken till Lovisa vattenverk.

Mörskom

Mörskom vattentjänstverk är delägare i Lovisanejdens Vatten Ab och upphandlar hushållsvattnet helt och hållet av Lovisanejdens Vatten Ab. Vattentjänstverket har inga egna vattentäkter.

Lovisanejdens Vatten Ab

Lovisanejdens Vatten Ab är ett partivattenbolag som ägs av Lovisa, Lapträsk och Mörskom kommuner. Bolaget har fyra grundvattentäkter (Fredsbys, Nybro, Ormossalmi och Pauninmäki) som är belägna i Mörskom.

VE0: Utveckling av vattentagning

För att säkerställa vattenförsörjningen saneras de nuvarande vattentäkterna.

Borgå

Vattenförsörjningen i Borgå vattenverk baserar sig på användning av grundvatten och konstgjort grundvatten. Vattenverket har åtta vattentäkter, av vilka fyra permanent används (Sannäs, Saxby, Kerko, Norike) och fyra hålls i reserv (Borgbacken, Mickelsböle, Sondby och Illby). Från Sannäs vattentäkt pumpas råvatten även för tillverkning av konstgjort grundvatten. Den nya vattentäkten i Finnby färdigställs under 2024. I framtiden har Askola vattenverk behov av att öka vattentäktskapaciteten för att täcka behovet av hushållsvatten i verksamhetsområdet.

VE0: Utveckling av vattenuttag

För att säkerställa vattenförsörjningen byggs det nya vattenbrunnar och vattentäkter. Dessutom saneras de nuvarande vattentäkterna och Sannäs konstgjorda grundvattenverk.

VE1a: Byggandet av en förbindelseledning HRM-Borgå

För att säkerställa vattenförsörjningen utvecklas samarbetet med HRM genom att det byggs en förbindelseledning Borgå-HRM som dimensioneras så att den täcker Borgå beräknade vattenbehov 2050. Borgå levererar vatten till Askola även i framtiden.

VE1b: Nytt ytvattenverk eller något annat alternativ

Ett nytt ytvattenverk eller något annat alternativ med samma kapacitet genomförs. Ytvattenverket skulle utnyttja vattnet i Päijänne-tunneln delvis närmast för att täcka det ökande vattenbehovet. Borgå stad äger en del av Päijänne-tunneln. Numera produceras vattnet i Päijänne-tunneln för att tillgodose behoven i Sköldvikens industri. Det nya ytvattenverkets kapacitet bedöms preliminärt vara 10 000 m³/d.

Träskända, Kervo, Sibbo, Tusby (KUVESI, Samkommunen Mellersta Nylands Vatten)

KUVESI:s leveransområde omfattar Träskända, Kervo, Sibbo och Tusby. Producerat vatten säljs dessutom till Nivos Vesi Oy och vattentjänstverket i Borgnäs. Av hushållsvattnet som KUVESI levererar är ca 30 % grundvatten och 70 % konstgjort grundvatten. KUVESI besitter 18 grundvattentäkter och två konstgjorda grundvattentäkter.

VE0: Utveckling av vattenuttag
Kapaciteten hos de nuvarande konstgjorda grundvattenverken utökas i samband med saneringar och utvidgningar.

VE0: Sanering av vattenledningsnätverket
Vattenledningsnätverkets huvudförbindelser inom KUVESI:s verksamhetsområde stärks i syfte att förbättra överföringskapaciteten och driftsäkerheten. Läckagerisken i vattenledningsnätverket minskas.

VE1: Byggnad av reservvattenförbindelser
För att säkerställa vattenförsörjningen utvecklas samarbetet med Hyvinge vatten genom att det byggs en reservvattenledning som förenar nätverken och där vatten kan levereras i båda riktningarna. För att säkerställa vattenförsörjningen utvecklas samarbetet mellan HRM och KUVESI genom att det byggs en reservvattenledning mellan Tusby och Kervo som förenar nätverken.

VE2: KUVESI:s nya ytvattenverk
Eget ytvattenverk för att täcka den ökande vattenförbrukningen, om produktionen av grundvatten och konstgjort grundvatten inte räcker till. Det nya ytvattenverkets kapacitet bedöms preliminärt vara 10 000 m³/d.

Mäntsälä, Pukkila, Borgnäs (Nivos Vesi Oy)

Nivos Vesi Oy sköter vattentjänsterna i Mäntsälä, Borgnäs och Pukkila kommuner. Nivos Vesi använder sex grundvattentäkter: Kilpijärvi, Lukonmäki, Ojala, Puntarmäki 1 och 2 samt vattentäkten i Savijoki. I nuläget uppköper Nivos Vesi Oy 5 % av hushållsvattnet från Hyvinge Vatten och Samkommunen Mellersta Nylands Vatten samt producerar resten av hushållsvattnet i sina egna grundvattentäkter. Nivos Vesi Oy säljer hushållsvatten inte bara till kommunala aktörer utan även till Hirvihaara vattenandelslag, Kortistonkulmas vattenandelslag KorKu, Vattenandelslaget Svartsån, Mäntsälä Sääksjärvi vattenandelslag och Vattenandelslaget Suoni.

VE0: Utveckling av vattenuttag
För att säkerställa vattenförsörjningen saneras de nuvarande vattentäkterna.

VE1: Nytt vattentorn
En ny högvattentank byggs för att förbättra säkerheten av vattendistributionen. Den preliminära volymen för högvattentanken har uppskattats vara 2 000 m³.

Chef för miljöhälsovården

Miljöhälsosektionen beslutar lämna följande utlåtande om ärendet:

Miljöhälsovården anser det vara viktigt att små kommunspecifika vattenverk ökar samarbetet sinsemellan.

Vattenverkens beredskapsarrangemang i krissituationer borde vara väl övervägda och förutsedda vid alla anläggningar och i mån av möjlighet övas i praktiken.

Sårbarheten i fråga om personalen vid små vattenverk borde minskas genom att utbilda tillräckligt med personal för specifika uppgifter.

Miljöhälsosektionen har ingenting annat att anmärka om den regionala planen för vattentjänster i Nyland.